

ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ರಾಮಚಂದ್ರ¹ ಮತ್ತು ಡಾ.ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಜ²

ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ವಸಾಹತು ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೆ, ಯುರೋಪಿನ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಚಿಂತಕರು, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಮತ್ತಿತರರು ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಿಂದೂ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯದೆ ಬಹಳಕಾಲ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜಾತಿ ಸಮಾಜವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೋಸ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟು-ವಿವಾಹ-ಸಾವು ಇವುಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದೋ ಆಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜಾತಿಯಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.' ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಿದಂತೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟಾದ ಕೊರಗ ಜನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.
- ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿಂಬಿಳುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಪಟ್ಟ ಆಯ್ದು 14 ಹಾಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ 68 ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಅವರು ದಟ್ಟವಾಗಿ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ಹಾಡಿಗಳಾದ ಕೋಟೇಶ್ವರ, ಜಡ್ಡಲ್, ಗುಜ್ಜಾಡಿ, ಅಮಾಸೆಬೈಲು, ಹಾಲಾಡಿ,

¹ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಭಂಡಾರ್‌ಕಾರ್ ಕಾಲೇಜು, ಕುಂದಾಪುರ.

² ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಕಾಳಾವರ ಮತ್ತು ವಿರಳವಾಗಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಾದ ಬೀಜಾಡಿ, ಹಕ್ಕಾಡಿ, ಗೋಳಿಹೊಳೆ, ನಾಡ, ಕೆರಾಡಿ, ವಂಡ್ಲೆ, ಕುಂಭಾಶಿ, ಹಳ್ಳಿಹೊಳೆ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ (14) ಒಂದು ನೂರು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು (100) ಮಾತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ಗ್ರಾಮಗಳು, ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಆ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವರ:

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಗ್ರಾಮಗಳ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
1.	ಹಾಲಾಡಿ	08	30	34	64
2.	ಕೋಟೇಶ್ವರ	15	68	59	127
3.	ಕುಂಭಾಶಿ	05	23	27	50
4.	ಜಡ್ಕಲ್	15	50	56	106
5.	ಬೀಜಾಡಿ	06	15	19	34
6.	ಹಕ್ಕಾಡಿ	04	16	12	28
7.	ಗೋಳಿಹೊಳೆ	02	04	05	09
8.	ಕಾಳಾವರ	08	27	25	52
9.	ಅಮಾಸೆಬೈಲು	04	28	24	52
10.	ಹಳ್ಳಿಹೊಳೆ	05	18	17	35
11.	ನಾಡ	06	20	24	44
12.	ಗುಜ್ಜಾಡಿ	12	38	40	78
13.	ಕೆರಾಡಿ	05	18	22	40
14.	ವಂಡ್ಲೆ	05	22	17	39
	ಒಟ್ಟು	100	377	381	758

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ

'ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು' ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಾಧಾರಿತ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಕೊರಗ

ಬುಡಕಟ್ಟುವಿನಲ್ಲಿ ಆದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳಾದ ಸಂದರ್ಶನ, ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಆನುಷಂಗಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿರುವ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿ, ಜನಗಣತಿ ವರದಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ರೈಟಿಯರ್, ಪ್ರಕಟಿತ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕಿರುಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅವಲೋಕನ

ಸ್ವರಕ್ ಮತ್ತು ಎಂ.ಟಿ. ವಾಲ್ ಹೌಸರ್‌ವರು (1875) ಜಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾನ್ಯುಯಲ್ ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕೊರಗರ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ರಹಿತವಾಗಿಯಿದೆ. ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇದೆ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉಳ್ಳಾಲ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್‌ವರು (1886) ಮದರಾಸ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಕೊರಗರು' ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಲೇಖನವು ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಹರೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಅಜ್ಞಾನ, ಮೌಢ್ಯ, ಸೀಮಿತ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಜೀವನವು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎಡ್ಗರ್ ಫರ್ಸ್ಟನ್‌ವರು (1909) ತಮ್ಮ "ದಿ ಕಾಸ್ಪಾ ಎಂಡ್ ಟ್ರಿಬ್ಸ್ ಅಫ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ"ದ ಮೂರನೇ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೊರಗರ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸವಿವರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸ್ವರಕ್ ಹಾಗೂ ವಾಲ್ ಹೌಸರ್‌ವರ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರ ಬರವಣಿಗೆಯು ಮಾನವ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರರು (1982) ಬರೆದ 'ಕೊರಗರು' ಮೇಲಿನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕಿಂತ ಹೊಸದಾದ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೊರಗರ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಹಾಗೂ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನದ ವಿವರಗಳು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಧಾರಿತ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವೊಂದು ಜಾತಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗರ ಆರ್ಥಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಟಿ. ಶೆಟ್ಟಿ (1975) ಅವರು ಪೂನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ 'Koraga Grammar' ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು 1975ರಲ್ಲಿ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ.

ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಐದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೊರಗರ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಭಿನ್ನತೆ, ಕೊರಗ ಭಾಷೆಯ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಅವರು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ ಮತ್ತು ಒಡೆಯರ್ ಡಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಬರೆದ "ಕೊರಗ ಜನಾಂಗ: ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾವಿನ ತನಕದ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಹಾಗೂ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನದ ವಿವರಗಳು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯು ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣ ದೊರೆದಿದೆ. ಪಿ. ಕಮಲಾಕ್ಷ ಅವರ 'ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹರಿಜನ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗರ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು, ಬಳಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಳಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆಯವರು ರಚಿಸಿದ 'ಕರಾವಳಿ ಜಾನಪದ' 'ಕೊರಗರು' ಒಂದು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಕೃತಿ ಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗರ ಕುಟುಂಬ ರಚನೆ, ಜೀವನಾವರ್ತನೆ, ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ವಿವರ, ಕೊರಗರು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕಂಬುಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೋಟ ಹಾಗೂ ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಮ್ಮದ್ ಫೀರ್ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಾಗಿ "ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ"ಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವರದಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಕೊರಗರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಅಂಕಿಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಕೋಶ' ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಕೊರಗರ ಕುಣಿತಗಳನ್ನು ಪಾಡ್ಡನ ಸಹಿತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕುಂದಾಪುರ ಪರಿಸರದ ಕೊರಗರ "ಚುಣ್ಣು" ವೇಷದ ಪರಿಚಯವು ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ. ಹೆಚ್.ಜೆ. ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ.ಎ.ವಿ. ನಾವಡ ಅವರ 'ಕೊರಗರು' ಎಂಬ ಲೇಖನವಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ 'ಕೊರಗ' ಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಕುಟುಂಬ, ವಿವಾಹ, ಕೊರಗ ಭಾಷೆ ಮುಂತಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಿ. ವಾಸುದೇವನ್ ಅವರ Koragas: The Forgotten of the primitive tribes of Tulunadu ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾ, ಅವರ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಒಳಪಂಗಡಗಳು, ಬಳಿಪದ್ಧತಿ, ಸಾಕ್ಷರತೆ, ವಿವಾಹ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ. ಅವರ 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 49 ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಕುಲಕಸುಬುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕೃತಿ "Forest Blossoms and the concrete Jungle" ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ.ಕೆ. ಸುಂದರ ನಾಯ್ಕರ ಲೇಖನ 'Social transformation among the tribal's of Dakshina Kannada' ದಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಮಾತೃಮೂಲ ಕುಟುಂಬ, ದೈವ ಆರಾಧನೆ, ಕೊರಗರ ವಿವಾಹ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಮೇತ್ರಿಯವರು ರಚಿಸಿದ 'ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆದಿವಾಸಿಗಳು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಎಂಬ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ 2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ, ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಒಳಪಂಗಡ, ಬಳಿಪದ್ಧತಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ ಅವರು ಸಂಪಾದಿತ 'ಕೊರಗರು ಸಮಕಾಲೀನ ಸ್ವಂದನ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಎರಡನೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಬಹುತೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದವರೇ ಮಂಡಿಸಿರುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೊರಗರ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಮುಂದಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಲಹೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಲೇಖನಗಳು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಕರ.ಎ.ಎಸ್. ಅವರು ಸಂಪಾದಿತ "ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಚಿತ್ರ ಕೋಶ" ದಲ್ಲಿ ಛಾಯಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಗುಣಪಾಲ ಶೆಟ್ಟಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಕೃತಿ 'ಮೌನ ಮಾತಾದಾಗ' ಇಂದಿರಾ ಹೆಗ್ಡೆಯವರ 'ತುಳುನಾಡಿನ ಕೊರಗರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಅರುಣ ಕುಮಾರ್‌ರವರ 'ಸೀಮೆ' ಗಾಯತ್ರಿ ನಾವಡ ಅವರ 'ವಿರಚನೆ' ನಾವಡ. ಎ.ವಿ. ಅವರ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಅವರದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಕೃತಿ ತುಳುಪೊಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಕೊರಗರ ಆಡುನುಡಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೋಶ 4, ಜನಸಮುದಾಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಬರಹಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗಿನ 'ಕೊರಗರ' ಬಗೆಗೆ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಬರಹಗಳು, ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾದರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಿಂದಲೂ ಕೊರಗರ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕವಾದ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕವಾದ, ಜಾನಪದೀಯ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೊರಗರು: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಹಾಗೂ ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 1950ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊರಗರನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದರೆ, 1956ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರ ಆದೇಶದಂತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆ 9ರಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಂದೆ 1976ರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಆದೇಶದಂತೆ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಾಂದತ ದಿನಾಂಕ: 27.07.1977ರಂದು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. 1985-86ರ ಸಾಲಿನಿಂದ ಕೊರಗರನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟು' (Primitive Tribe) ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ.

ಜನಸಂಖ್ಯೆ

2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ 14,794 – ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು 7,210 ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರು 7,584. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಒಟ್ಟು 13597 ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 8919 ಮತ್ತು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 4678.

ಕೊರಗರ ಕುಟುಂಬ – ಮಾತೃಮೂಲ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಇದು ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಇವರು ಮಾತೃವಂಶಿಯ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಒಂದೊಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ 40-50ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಿರಿಯರು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ವಲಸೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಅಳಿಯ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ, ಅವರ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಧದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು, ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ 100 ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಕಡೆಗೆ 64 ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು 36 ಕುಟುಂಬಗಳು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊರಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊರಗ ಮಹಿಳೆಯರೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಮೂಲತಃ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರಾಧಿಯಾಗಿ ಕೊರಗರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು. ಕೊರಗ ಮಹಿಳೆಯರು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಜೀವನ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಒಟ್ಟು
1.	ವಿವಾಹಿತರು	169	180	349
2.	ಅವಿವಾಹಿತೆ	26	34	60
3.	ವಿಚ್ಛೇದಿತ/ಪರಿತ್ಯಾಗ	06	07	13
4.	ವಿಧವೆ/ವಿಧುರ	12	09	21
	ಒಟ್ಟು	213	230	443

ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳು ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು, ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ, ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮಾತೃ ವಂಶಿಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಗನಿಗೆ ಅನುಭೋಗ್ಯದ ಅಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಹೊರತು ಪರಭಾರೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಗೆ ಗೌರವ-ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ಕೊರಗ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ವೇಗ ಪಡೆದಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಯುವ ಜನತೆ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಎಂದು ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕೊರಗರ ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮಾತೃ ಮೂಲೀಯ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ವಯೋಗುಂಪುವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಸಮುದಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ವಯೋಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ 5 ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಯೋಮಾನದ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನಿಂದ ಆರು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಆರು ವರ್ಷದ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳು, ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ನಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಜನರನ್ನು, ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ 40 ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ 60

ವರ್ಷದೊಳಗಿನವರನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ 60 ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ವೃದ್ಧರು ಹೀಗೆ ಐದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಯೋಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಗೊಳಿಸಿದ ಕೊರಗರ ಒಂದು ನೂರು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ 0 ರಿಂದ 17ರ ವಯೋಮಾನರ ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟು 315. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು 141 ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು 174. 18ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು 40 ವರ್ಷದ ಒಳಗಿನ ಒಟ್ಟು 221 ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು 119 ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು 102. 40ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಹಾಗೂ 60ರ ಒಳಗಿನ ವಯೋಮಾನದವರು ಒಟ್ಟು 161. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು 90 ಮಹಿಳೆಯರು 71, 60ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ವಯೋಮಾನದವರು ಒಟ್ಟು 61 ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು 27 ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು 34 ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3: ಕೊರಗರ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ವಯೋ ಗುಂಪುವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಯೋಗುಂಪು (ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ವಯೋ ಗುಂಪುವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ವಿವರ			
		ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾವಾರು
1.	0-06	21	32	53	06.99
2.	07-17	120	142	262	34.56
3.	18-40	119	102	221	29.15
4.	41-60	90	71	161	21.24
5.	60ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	27	34	61	08.04
	ಒಟ್ಟು	377	381	758	99.98

ಕೊರಗರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು

ಕೊರಗರ ಸಮುದಾಯವು ಊರ ಹೊರಗೆ ಕಾಡು ಅಂಚುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಬಿಳಲು, ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಜಂಟಿ, ಎಲಿಬೂರು, ಚೆನ್ನಬೂರು, ಅಡ್ಡಬೂರು, ಮಾರೇರಿಬೂರು, ಇಲ್ಲಿಬೂರು (ತುಳು ಪದಗಳು) ಮುಂತಾದ ಬಿಳಲುಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರದ ಬುಟ್ಟಿಗಳು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಕುತ್ತರಿ, ಭತ್ತ ತುಂಬಿಡುವ ಕದಿಕೆ, ತೊಟ್ಟಿಲು, ಮೊರ ಇತ್ಯಾದಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ವೃತ್ತಿ ಜೊತೆಗೆ ಚೇನು, ಔಷಧೀಯ ಬೇರು, ನಾರು, ತೊಗಟೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇವರ ಉಪ ಕಸುಬು. ಕುಲಕಸುಬಾದ ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆದು ಕೊಡುವ ಕೊರಗರಿಂದ ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯದವರು ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು, ಕಾಪಿಡಲು,

ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊರಗರಿಂದ ಪಡೆದು ಅವರಿಗೆ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಹಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಕೃಷಿ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಕೊರಗರ ಕುಲಕಸುಬುಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಮೂಲ ಕಸುಬುವಿನಿಂದ ಇವರಿಗೆ ನಿರಂತರವಾದ ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿವೆಂಬ ಮೂಲಮಂತ್ರ ಕೊರಗರನ್ನು ನಿರ್ಗತಿಕರನ್ನಾಗಿಸಿತು. ಅವರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಬಂತು. ಆಧುನಿಕತೆ, ಔದ್ಯಮೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವಾದ ಕೊರಗರನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಅವರು ಇತರ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ತೀರಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಕೊರಗರ ಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ಶೋಚನೀಯ. ಅವರಿಗೆ ಬೆತ್ತದ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೇನೂ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸದ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯೂ ಅವರಿಗಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಇತರ ಜಾತಿಯ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕುಲಕಸುಬಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿದರೂ ಕೂಡ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರ ಹೊಟ್ಟೆ-ಬಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಕಾಗದಿರುವ ದುಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇವರ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊರಗರ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಲಕಸುಬು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳಾದ ಹೆಮ್ಮಾಡಿ, ಮರವಂತೆ, ನಾಗೂರು, ತಲ್ಲೂರು, ಅರೆಹೊಳೆ, ಪಡುಕೋಣೆ, ಕಂಬದಕೋಣೆ, ಕುಂಭಾಶೀ, ಸಾಸ್ತಾನ, ಕೋಟ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಡು ನಾಶವಾಗಿರುವುದು ಅವರ ಪರಂಪರಾಗತ ಕುಲಕಸುಬಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಇಂದು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವರು ತಯಾರಿಸಿದ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಕುಸಿತದಿಂದಾಗಿ ಕೊರಗರು ಈ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಛೇರಿ, ನಗರ/ಅರೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಫಾಯಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ವಾರ್ಡನ್, ಅಂಗನವಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಕಿ, ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವರು. ಕಸ ಎತ್ತುವ, ಗುಡಿಸುವ, ವಾಹನದ ಡ್ರೈವರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವ, ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4: ಸಮೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಾರು ಕಸುಬುಗಳು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವೃತ್ತಿಗಳು	ವೃತ್ತಿ ನಿರತ		ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾವಾರು
		ಮಹಿಳೆ	ಪುರುಷರು		
1.	ಕುಲಕಸುಬು (ಬುಟ್ಟಿನೇಯ್ಗೆ)	122	64	186	32.63
2.	ಕೃಷಿ	04	03	07	01.22
3.	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ	16	46	62	10.87
4.	ಗಾರೆ ಕೆಲಸ ಮೇಸ್ತ್ರಿ	–	24	24	04.21
5.	ಗಾರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕ – ಕೂಲಿ	12	48	60	10.52
6.	ವ್ಯಾಪಾರ (ಸಣ್ಣ)	–	07	07	01.22
7.	ಬೀಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕ	82	14	96	16.84
8.	ಡ್ರೈವರ್	–	08	08	01.40
9.	ಕಾರ್ಖಾನೆ	03	39	42	07.36
10.	ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆ ನೌಕರ (ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ)	–	37	37	06.49
11.	ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿ	06	05	11	01.92
12.	ನಿವೃತ್ತ ನೌಕರ	01	06	07	01.22
13.	ಇಂಜಿನಿಯರ್ (ಐ.ಟಿ.ಐ)	01	07	08	01.40
14.	ಶಿಕ್ಷಕ (ಅಂಗನವಾಡಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ)	07	02	09	01.57
15.	ಟೈಲರಿಂಗ್	06	ಇಲ್ಲ	06	01.05
	ಒಟ್ಟು	260	310	570	

ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟುವಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಒಳಗಿನವರಾದ ಅವರು ನೀಡುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಕುಲಕಸುಬಿಗಾಗಿ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಗುವಂತೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು.
- ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು, ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದು, ಈಗ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

- ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುತ್‌ಚಕ್ತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಬೇಕು.
- ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಶಾಶ್ವತ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಹಾಗೂ ವಿಧವಾ ವೇತನವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದು.
- ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರು ನೀಡುವ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇತರರು ಮಾಡುವ ಕೆಲವೊಂದು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಪರಾಧ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುವುದು ತಪ್ಪಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.
- ಈಗಾಗಲೇ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿರುವ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊರಗರು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಉದಾ: ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವೆನು. ಬಜಗೋಳಿ, ಸಾಣೂರು ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊರಗರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು

ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಕೊರಗರು ಬುಡಕಟ್ಟುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೊರಗರು ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವ ಬಗೆಗಿನ ಸಮರ್ಥನೆ, ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲಾ - ಕಾಲೇಜಿನ ವಿವರ

ಕೊರಗರು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿಸಲು ಇಚ್ಛೆ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ, ನಂತರದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಇವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಕೋಷ್ಟಕ 5: ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಂತ	ಸಾಕ್ಷರರ ಸಂಖ್ಯೆ		
		ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
1.	ಪ್ರಾಥಮಿಕ	94	158	252
2.	ಮಾಧ್ಯಮಿಕ	78	102	180
3.	ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ	67	45	112
4.	ಪದವಿ ಪೂರ್ವ	17	26	43
5.	ಪದವಿ	28	13	41
6.	ಐಟಿಐ / ಡಿಪ್ಲೋಮಾ	04	01	05
7.	ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ	01	02	03
8.	ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್	–	01	01
9.	ವೈದ್ಯಕೀಯ	–	01	01
10.	ಇತರ (ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು)	21	46	67
	ಒಟ್ಟು	310	395	705

ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಕ್ಷರರಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಂತವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಥಮಿಕ 252 ಮಾಧ್ಯಮಿಕ 180 ಇನ್ನುಳಿದ ಹಂತಗಳಾದ ಪ್ರೌಢ 112 ಪದವಿಪೂರ್ವ 43 ಪದವಿ 41 ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ 03 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಡಿಪ್ಲೋಮಾ 05 ಜನರು ಹಾಗೂ 67 ಜನರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಇರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಆಯ್ದು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆ ಆಗದೇ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

1 ರಿಂದ 10 ತರಗತಿಯವರಿಗೆ 544 ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದಾಖಲಾದರೆ ಈ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದರ ಒಳಗೆ 67 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾರಣಗಳೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ

- ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾದ ಕೂಡಲೇ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಶಿಸ್ತು ಸಹಿಸಲಾಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

- ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಇತರ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದರೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು.
- ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿ, ಹಾಜರಾತಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.
- ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಕಾಲೋನಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು.
- ಗಿರಿಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಬೋಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.
- ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಆಹಾರ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು.
- ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಜೀವನದಿಂದಾಗಿ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇರುವುದು.
- ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವನೆ. ಉದಾ: ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ, ನವರಾತ್ರಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರು ವಲಸೆ ಹೊರಟರೇ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ ಬರುವುದು ಜಾತ್ರೆ, ನೇಮ, ಕೋಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಮುಗಿಸಿ ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ.
- ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಯಂತಹ (ಮಕ್ಕಳ ಮನೆ) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪಾಲಕರು, ಪೋಷಕರು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಇತ್ಯಾದಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕುಂದಾಪುರ, ಕುಂಭಾಶಿ, ಮರವಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರಗಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘಗಳು, ಕೊರಗ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಪೋಷಕರ ಮನವೊಲಿಸಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆ ಕರೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕುಂಭಾಶಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಗರದ "ಮಕ್ಕಳ ಮನೆ" ಕೊರಗರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವುದು.

1. ಕೊರಗರ ಪ್ರಮುಖ ಮುಖಂಡರನ್ನು, ಪೋಷಕರು ಕರೆಸಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವರು.
2. ಗೃಹ ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಪ್ಪ ಸಮಾಲೋಚನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಒದಗಿಸುವರು.
3. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶುಚಿತ್ವದ ಮಹತ್ವ, ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ನೀಡುವುದು. ಕ್ರೀಡೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವರು.

4. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಕ್ಷರ ಅಭ್ಯಾಸ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಮಾಹಿತಿದಾರರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಕೊರಗರ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಮನೆಗೆ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಗೂ ಇರುವ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪೋಷಕರು ಅನಕ್ಷರರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ.
- ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ವಸತಿ ನಿಲಯದ ಸಮಸ್ಯೆ.
- ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸುವರು ಅಥವಾ ಗೈರುಹಾಜರಾಗುತ್ತಾರೆ.
- ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟುವಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.
- ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣಾದಾಯಕದ ಕಲಿಕಾ ವಾತಾವರಣದ ಕೊರತೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಸವಲತ್ತುಗಳಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ, ಸಮವಸ್ತ್ರ, ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆ, ಮಾದರಿ ಶಾಲೆ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಕೊರಗರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಯ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರು ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವಂತಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು? ಕೊರಗರ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಗೈರುಹಾಜರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರಗಳೇನು? ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡರೆ ಕೊರಗರಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

1. ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕೊರಗರು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಥದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರದೇ ಇರುವುದು ಖೇದಕರ.
2. ಕೊರಗರ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಮಕರಣ, ವಿವಾಹ, ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರೋಹಿತರ ಪಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ.
3. ಕೊರಗರ ಮಾತೃಭಾಷೆ 'ಕೊರಗ ಭಾಷೆ' ನಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮತ್ತು ಆ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ

ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷೆ ಉಳಿಸಲು ಕೊರಗರು ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ.

4. ಅಮಾನವೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಾದ 'ಅಜಲು ಪದ್ಧತಿ'ಯು ಕಾನೂನಿನಂತೆಕವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದರೂ, ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿದಾರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
5. ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸೇವಾ ಸಂಘಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಲಹೆಗಳು

1. ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಕೊರಗರಿಗೆ 'ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಳ ಮೀಸಲಾತಿ' ನೀಡಬೇಕು.
2. ಕೊರಗರ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಕೊರಗ ಸಂಶೋಧನಾ ಪೀಠ' ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.
3. ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು 'ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು' ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಬಿಟ್ಟು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಬೇಕು.
4. ಕೊರಗ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವರದ್ದೇ ಸಮುದಾಯದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.
5. ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವೊಂದೇ ಪರಿಹಾರ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ನೀಡಬೇಕು.
6. ಕೊರಗರ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ 3 ರಿಂದ 5 ಎಕರೆ ಕೃಷಿ ಜಮೀನು ನೀಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ. (1982). ಕೊರಗರು. ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ ಮತ್ತು ಒಡೆಯರ್ ಡಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ. (2007). ಕೊರಗರ ಜನಾಂಗ-ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ದ.ಕ.ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು, ಮಂಗಳೂರು.
- ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ. ಹಿ.ಚಿ. ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ (ಸಂ). (2013). ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಚಿತ್ರ ಕೋಶ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ (ಸಂ). (2012). ಕೊರಗರು-ಸಮಕಾಲೀನ ಸ್ವದನ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

- ಇಂದಿರಾ ಹೆಗ್ಡೆ. (2007). ತುಳುನಾಡಿನ ಕೊರಗರು-ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಕಮಲಾಕ್ಷ. ಪಿ. (1994). ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹರಿಜನ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸ. ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ.
- ಮೇತ್ರಿ. ಕೆ.ಎಂ. (2002). ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಮೇತ್ರಿ. ಕೆ.ಎಂ. (2017). ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆದಿವಾಸಿಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕ ಆದಿವಾಸಿ ರಕ್ಷಣಾ ಪರಿಷತ್ (ರಿ.). ಬೆಂಗಳೂರು.
- ನಾವಡ ಎ.ವಿ. (1996). ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಹಾಸನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಪ್ರಬಂಧ. ಹಾಸನ.
- ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ. (1993). ಕೊರಗರು ಒಂದು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಕೃತಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- Baines J.A. (1891). Censes Indian Report. vol. 1 Pt 1, Pp. 158.
- Das R.K. and Das S.R. (1955). Modern Review. Pp.29. New Delhi.
- Edgar Thurston. (1909). Caste and tribes in South India-Vol. III. Assian Publication, New Delhi.
- Elwin V. (1939). The Baigas. New Delhi. Pp. 519.
- Ghurge G.S. (1943). The Aborigines So-called and their future. Bombay. Pp. 21.
- Sunder Naik. (2011). Social transformation among the tribals of Dakshina Kannada in Metry. K.M. (Ed). Forest Bloms and the concrete jungle Kannada University, Hampi.
- Mohammad Phir. (1994). Social Economical and Educational conditions of Koragas-An Action plan. A project report submitted to the Zilla Panchayat Dakshina Kannada District.
- Raghavendra Rao Ullal. (1886). Koragas. Madras Christion College. Madras.
- Subramanya G. (2014). Social Problem, Sapna Book House Private Limited, Bangalore. Pp. 265-67.
- Sturrock J. (1894). Madras District Manual. South Canara (Vol. 1). Gazetteer of India Government Press.
- Vasudevan C. (1998). The Forgotten of the Primitire tribes of Tulunadu, History and culture trichor. The Ethos, Mangalore.